

REFERENCES

1. Donets Yu. Yu. (1978), Efficiency of industrial potential use, Znannya, Kyiv (rus).
2. Stechenko D. M. (2002), Placement of productive forces and regionalistics, Vikar, Kyiv, 295 p. (ukr).
3. The Boston Consulting Group (the official website), available at: <http://www.bcg.com> (access date 01 December 2015) (engl).
4. The Manufacturing Institute (the official website), available at: <http://www.themanufacturinginstitute.org> (access date 01 December 2015) (engl).
5. Analytical resource Vcourse (the official website), available at: <http://vkurse.ua/ua/business/v-ukraine-ne-edyat-britanskogo-myasa.html> (access date 01 December 2015) (rus).
6. Ukraine State Statistics Service (the official website), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (access date 01 December 2015) (ukr).
7. Worldbank (the official website), available at: <http://wits.worldbank.org> (access date 01 December 2015) (engl).
8. State Tax Service of Ukraine (the official website), available at: <http://sfs.gov.ua/> (access date 01 December 2015) (ukr).

© Гершуненко Юлія

Надійшла до редакції 19.11.2015

УДК 331.104.2:332.14

ГИЛКА МАРИНА,

кандидат економічних наук, доцент кафедри фундаментальної, прикладної та загальноекономічної підготовки Інституту управління природними ресурсами ВНЗ "Університет економіки та права "КРОК", м. Коломия

ВІДТВОРЕННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗРІВНОВАЖЕНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

У статті проаналізована існуюча на сьогодні демографічна ситуація, зайнятість сільсько-го населення, рівень продуктивності праці та заробітної плати в аграрному секторі економіки України.

Запропоновано розробити єдину концепцію зрівноваженого розвитку сільських територій України, яка б ґрунтувалася на "Стратегії інтелегентного і зрівноваженого розвитку, який сприяє суспільній активності", що використовується країнами ЄС, та включала підтримку зайнятості на сільських територіях і допомогу в збереженні соціальних структур на селі; покращення сільської економіки й підтримку диверсифікації; урахування структурної різноманітності сільськогосподарських систем, покращення кондиції малих підприємств та розвиток місцевих ринків; запровадження для сільських населених пунктів міських стандартів рівня якості життя.

Ключові слова: сільські території; сільське населення; аграрний сектор; аграрні підприємства; трудовий потенціал.

Постановка проблеми. Економічна криза 1990-х років, процеси трансформації та реформування аграрного сектора, що не мали наукового обґрунтування, чіткого визначення етапів та відбувалися протягом незначного проміжку часу, призвели до того, що протягом майже чверті століття знижувалися обсяги аграрного виробництва, результати діяльності аграрних підприємств були незадовільними, споживання ресурсів малоефективним або ж узагалі неефективним. Усі ці причини зумовили не лише соціально-економічний занепад аграрного сектора економіки України, але й призвели до деградації сільських територій, поглиблення демографічної кризи на селі та значного зuboжіння селян.

Характер розвитку сільської економіки на сьогодні, на жаль, є монофункціональним, основою її є аграрне виробництво, важливим завданням якого є забезпечення зайнятості сільського населення та підвищення його мотивації до життя й праці на селі. Натомість аграрне виробництво здебільшого малоефективне й у багатьох випадках функціонує тільки тому, що на сільських територіях немає інших видів діяльності, а наслідком усього цього є низький рівень доходів сільського населення. Своєю чергою ефективність аграрного виробництва визначається наявністю, станом і структурною комплексністю всіх його факторів. В їхній триєдиній сукупності - земля, праця, капітал - рівнозначну з іншими складовими роль відіграє жива праця, носієм якої виступає трудовий потенціал.

На сьогодні трудовий потенціал сільських територій характеризується низьким рівнем доходів, низькою інвестиційною активністю, відсутністю можливостей працевлаштування, трудовою міграцією та, відповідно, значною питомою вагою населення непрацездатного віку, яке неспроможне працювати на зростання добробуту села, невизначеністю прогнозних потреб ринку праці у фахівцях певних професій і кваліфікації, здебільшого тимчасовим або сезонним характером праці в аграрному секторі, відсутністю розвинутої інфраструктури тощо. Саме ці, а також багато інших проблем визначають актуальність досліджуваної теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти економічного та соціального розвитку сільських територій, у тому числі розвиток трудового потенціалу аграрного сектора, досліджують вітчизняні вчені-економісти, зокрема Ю. Губені, В. Геєць, І. Іртіщева, М. Калінчик, А. Ключник, М. Малік, О. Онищенко, І. Червен, О. Шибаніна, В. Юрчишин [1-6] та ін. Однак відсутність концепції зрівноваженого розвитку сільських територій України та низка тісно пов'язаних демографічних і соціальних проблем вимагають продовження досліджень різних аспектів окресленої проблематики.

Автор має на меті проаналізувати існуючу на сьогодні демографічну ситуацію, зайнятість сільського населення, рівень продуктивності праці та заробітної плати в аграрному секторі економіки України; запропонувати розробку єдиної концепції зрівноваженого розвитку сільських територій України, яка б охопила основні пріоритети покращення економічного та соціального розвитку сільських територій.

Виклад основного матеріалу. На жаль, сьогодні в

Україні рівень соціально-економічного розвитку сільських територій є значно нижчим від стандартів розвинутих країн, що може викликати загрозу національній безпеці, а проблема бідності сільського населення досягла своєї критичної межі, оскільки, за даними експертів, 40 % селян не мають можливості забезпечити себе найнеобхіднішим (і це при тому, що сільські жителі є власниками основного національного багатства - землі). Крім того, продовжується процес відмирання сіл, зростає трудова міграція, особливо серед сільської молоді, та рівень безробіття, занепадають виробнича та соціальна інфраструктура тощо. Усе це негативно впливає на демографічну ситуацію в сільській місцевості (табл. 1). У свою чергу, демографічна ситуація є одним із основних факторів, що впливає на відтворення трудового потенціалу аграрних підприємств.

Як бачимо, чисельність наявного населення в Україні у 2014 р. порівняно з 1991 р. скоротилася на 12,5 %, у т. ч. чисельність сільського населення - на 16,1 %. Протягом усього досліджуваного періоду спостерігаємо зменшення чисельності сільського населення, яке станом на 1 січня 2014 р. становило приблизно третю частину від загальної чисельності наявного населення в Україні, що свідчить про негативні демографічні тенденції. Головною причиною демографічних втрат у чисельності як населення всієї країни, так і сільського зокрема, є його звужене природне відтворення, яке характеризується негативною тенденцією, що прогресує. Зокрема, природний приріст населення в цілому по Україні спостерігався лише в 1991 р., що ж стосується сільського населення, то протягом усього досліджуваного періоду він був від'ємним.

Таблиця 1. - Динаміка основних демографічних показників в Україні

(станом на 1 січня)

Показник	1991	2001	2006	2011	2014	2014 у % до 1991
Чисельність наявного населення – разом, млн ос.	51,9	48,9	46,9	45,8	45,4	87,5
у т. ч.: міського, млн ос.	35,1	32,9	31,9	31,5	31,3	89,2
сільського, млн ос.	16,8	16,0	15,0	14,3	14,1	83,9
Чисельність сільського населення у % до наявного населення	32,4	32,7	32,0	31,2	31,1	-
Чисельність народжених – разом, тис. ос.	657,2	385,1	426,1	497,7	503,7	76,6
у т. ч.: у сільській місцевості, тис. ос.	214,4	147,1	141,8	171,1	173,4	80,9
Чисельність народжених у сільській місцевості у % до загальної чисельності народжених	32,6	38,2	33,3	34,4	34,4	-
Чисельність померлих – разом, тис. ос.	629,6	758,1	782,0	698,2	662,4	105,2
у т. ч.: у сільській місцевості, тис. ос.	272,5	301,0	310,4	267,1	249,8	91,7
Чисельність померлих у сільській місцевості у % до загальної чисельності померлих	43,3	39,7	39,7	38,3	37,7	-
Природний приріст населення – разом, тис. ос.	27,6	-373,0	-355,9	-200,5	-158,7	-
у т. ч.: у сільській місцевості, тис. ос.	-58,1	-153,9	-168,6	-96,0	-76,4	-

Джерело: розраховано за даними [7, с. 308-316].

На забезпеченість аграрних підприємств трудовим потенціалом прямо впливає чисельність жителів, що проживають у сільській місцевості. Так, у 2013 р. питома вага сільського населення в структурі населення України становила 31 % (табл. 2). Для порівняння зазначимо, що в 1913 р. чисельність населення України становила 35,2 млн ос., у тому числі сільське населення - 28,4 млн ос., що становило 80,7 % [7, с. 308]. Незва-

жаючи на те, що Україна вважається аграрною країною, лише в п'яти областях, а саме - Закарпатській, Івано-Франківській, Рівненській, Тернопільській та Чернівецькій - частка сільських жителів у структурі населення області становить понад 50 %. Найменше сільського населення зосереджено на території Донецької, Луганської та Дніпропетровської областей - це відповідно 9,4 %, 13,1 % та 16,4 %. Зазначимо також, що

Таблиця 2. - Кількість наявного населення за регіонами України

(станом на 1 січня 2014 р.)

Регіон	Чисельність наявного населення – разом, тис. ос.	у тому числі:		Чисельність сільського населення у % до загальної чисельності населення
		міського населення, тис. ос.	сільського населення, тис. ос.	
Україна	45426,2	31336,6	14089,6	31,0
Автономна республіка Крим	1967,2	1233,5	733,7	37,3
Області: Вінницька	1618,3	815,3	803,0	49,6
Волинська	1041,3	543,7	497,6	47,8
Дніпропетровська	3292,4	2751,8	540,6	16,4
Донецька	4343,9	3937,7	406,2	9,4
Житомирська	1262,5	739,7	522,8	41,4
Закарпатська	1256,9	466,9	790,0	62,9
Запорізька	1775,8	1369,0	406,8	22,9
Івано-Франківська	1382,1	600,8	781,3	56,5
Київська	1725,5	1070,2	655,3	38,0
Кіровоградська	987,6	617,9	369,7	37,4
Луганська	2239,5	1945,3	294,2	13,1
Львівська	2538,4	1545,8	992,6	39,1
Миколаївська	1168,4	793,8	374,6	32,1
Одеська	2396,5	1603,8	792,7	33,1
Полтавська	1458,2	899,1	559,1	38,3
Рівненська	1158,8	553,6	605,2	52,2
Сумська	1133,0	772,0	361,0	31,9
Тернопільська	1073,3	475,1	598,2	55,7
Харківська	2737,2	2202,5	534,7	19,5
Херсонська	1072,5	656,2	416,3	38,8
Хмельницька	1307,0	729,5	577,5	44,2
Черкаська	1260,0	712,5	547,5	43,5
Чернівецька	908,5	388,2	520,3	57,3
Чернігівська	1066,8	682,0	384,8	36,1

Джерело: розраховано за даними [7, с. 23].

протягом аналізованого періоду поселенська мережа в Україні скоротилася на 355 населених пунктів, а частка сіл із чисельністю населення до 100 осіб (так звана група ризику) зросла з 20 % до 24 %.

На сьогодні ми можемо констатувати, що в Україні сформувався імідж непривабливості аграрної праці. Основною трудовою потенціалу аграрного сектора є сільське населення працездатного віку. Однак саме серед цієї категорії населення переважають міграційні процеси, небажання працювати в аграрній сфері, пошук привабливіших способів одержання доходів. Міграція серед економічно активної частини сільського населення, тобто населення дітородного віку, призводить до зростання показника старіння населення, зменшення кількості шлюбів та народження дітей у сільській місцевості, що, у свою чергу, негативно позначається на стадії розподілу трудовою потенціалу аграрних підприємств.

В Україні у 2013 р. економічно активне населення працездатного віку, що проживає в сільській місцевості, становило 6178,3 тис. ос., тобто 30,2 % від загальної чисельності економічно активного населення працездатного віку країни, із них 8,1 %, або 502,0 тис. ос., становили безробітні. Займалися аграрним виробництвом у 2013 р. 3577,5 тис. ос., що становить 57,9 % від чисельності сільського населення та 17,5 % від чисельності населення, зайнятого в усіх сферах економіки [7, с. 333]. Серед населення, зайнятого в аграрному виробництві, незначна питома вага припадає на штатних

працівників аграрних підприємств. Так, у 2013 р. середньооблікова чисельність штатних працівників аграрних підприємств становила 571 тис. ос., тобто 16 % від чисельності населення, зайнятого аграрним виробництвом, із них чисельність працівників у віці від 15 до 35 років - 129,1 тис. ос. (25,2 %). Крім того, чисельність штатних працівників аграрних підприємств характеризується тенденцією до зменшення: у 2013 р. порівняно із 2010 р. вона зменшилася на 15 %.

Для розвинутих країн світу характерним є зменшення чисельності працівників аграрного сектора через значне зростання механізації та інтенсифікації виробництва, що, своєю чергою, сприяє зростанню продуктивності праці. У зв'язку із високим рівнем технічного забезпечення менша кількість працівників аграрного сектора може виробляти значно більшу кількість продукції. Так, у США один працівник аграрного сектора виробляє продуктів харчування для більш ніж 150 жителів країни, тоді як в Україні цей показник не перевищує 12-13 осіб.

Основним показником, що відображає комплексну результативність використання всіх видів ресурсів підприємства, у тому числі й трудовою потенціалу, та обумовлюється кількістю продукції, виробленої за одиницю часу, є продуктивність праці (табл. 3). Відповідно на продуктивність праці впливають техніко-технологічні, організаційно-економічні та соціально-економічні фактори.

Таблиця 3. - Динаміка продуктивності праці в аграрних підприємствах України

Продуктивність праці**	1990 р.*	1995 р.	2000 р.	2005 р.	2010 р.	2013 р.
разом	50388,5	30254,8	27066,9	72621,9	132680,4	198042,6
у т. ч.: рослинництва	59554,9	45822,2	...	86198,1	133603,0	180609,1
тваринництва	41184,4	17596,0	...	47992,8	130473,7	58604,4

* 1990 р. - млн крб

** на 1 зайнятого в аграрному виробництві, у постійних цінах 2010 р., грн

Джерело: розраховано і складено за даними [7, с. 48, 52].

Проаналізувавши продуктивність праці в аграрних підприємствах, бачимо, що протягом окресленого періоду вона характеризувалася тенденцією до зростання. Так, у 2013 році порівняно з 1995 роком продуктивність праці аграрного виробництва зросла у 6,5 раза, продуктивність праці в рослинництві та тваринництві - відповідно в 3,9 раза та в 3,3 раза. Однак варто зауважити, що зростання продуктивності праці відбулося не лише за рахунок зростання вартості валової продукції: на 37,3 % - зросло виробництво валової продукції аграрного сектора, на 52,7 % - виробництво валової продукції рослинництва, на 4,9 % - виробництво валової продукції тваринництва, але й за рахунок зменшення кількості працівників, зайнятих в аграрному виробництві. Так, у 2013 році порівняно з 1995 роком кількість працівників, зайнятих в аграрному виробництві, зменшилася в 4,3 раза.

Одним з основних показників соціального розвитку є рівень оплати праці, яка для більшості категорій населення залишається основним джерелом доходів. Саме низька заробітна плата виступає основною причиною зменшення чисельності працівників аграрного сектора (табл. 4).

Проаналізувавши середньомісячну номінальну заробітну плату штатних працівників за всіма видами економічної діяльності в Україні у 2010-2013 рр., бачимо, що в аграрному секторі протягом усього аналізованого періоду заробітна плата залишалася найнижчою. У 2013 р. заробітна плата в аграрному секторі була на 28,3 % меншою за середню по Україні, майже вдвічі менша за заробітну плату у сфері операцій із нерухомим майном та інформаційній і телекомунікаційній сфері та майже втричі менша за заробітну плату у сфері фінансових та страхових послуг.

Таблиця 4. - Динаміка середньомісячної номінальної заробітної плати штатних працівників за видами економічної діяльності в Україні

Вид економічної діяльності	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	
				грн	у % до середньої по Україні
У середньому по Україні	2239	2633	3026	3265	100,0
Сільське господарство	1472	1853	2086	2340	71,7
Промисловість	2570	3107	3478	3763	115,3
Будівництво	1758	2270	2516	2702	82,8
Торгівля	1877	2342	2704	3010	92,2
Транспорт	2658	3072	3412	3589	109,9
Інформація та телекомунікації	3161	3683	4286	4599	140,9
Фінансова та страхова діяльність	4638	5377	6012	6275	192,2
Операції з нерухомим майном	1856	2181	2356	4465	136,8
Державне управління	2722	3036	3415	3702	113,4
Освіта	1905	2079	2530	2700	82,7
Охорона здоров'я	1628	1774	2202	2367	72,5
Надання інших видів послуг	1717	2056	2618	2707	82,9

Джерело: розраховано за даними [7, с. 364].

Надзвичайно низька заробітна плата на підприємствах аграрного сектора економіки є одним з основних факторів низької мотивації до аграрної праці. Цілком очевидно, що при такій оплаті праці не можна очікувати значного припливу в цю галузь економічно активних висококваліфікованих працівників.

Позитивний вплив на підвищення ефективності діяльності аграрних підприємств має відповідна кадрова структура працівників, їх професійний і кваліфікаційний склад. Рівень освіти працівників є важливим складовим елементом трудового потенціалу, що визначає стан економічного розвитку аграрних підприємств та прямо впливає на їхню конкурентоспроможність. Серед усієї чисельності штатних працівників, зайнятих в аграрному виробництві, у 2013 р. лише 14,9 % працівників мали повну вищу освіту, 1,6 % - підвищили свою кваліфікацію, а 0,9 % штатних працівників навчалися інших професій [7, с. 346-349]. Причиною зниження

протягом останніх десятиріч якості та рівня освіти сільської молоді та зростання з кожним роком частки сільського населення, що має лише базову освіту, уважаємо низький рівень життя сільського населення, скрутне матеріальне становище, незадовільний стан загальноосвітніх шкіл тощо.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Проведене дослідження дає можливість стверджувати, що протягом аналізованого періоду відбувалося зменшення чисельності сільського населення та поселенської мережі; різко скоротилася кількість працівників, зайнятих в аграрному виробництві, у зв'язку із чим спостерігався ріст продуктивності праці. Однак оскільки продуктивність праці зростала за рахунок екстенсивного фактора, то загалом трудовий потенціал аграрного сектора використовувався неефективно. Заробіт-

на плата в аграрному секторі є найнижчою серед усіх видів економічної діяльності, що, звичайно, не стимулює до життя та праці на селі.

На сьогодні в Україні розвиток сільських територій є надзвичайно низьким і як процес має серйозно загальмований характер. Вирішення демографічних, соціальних проблем, а також рівень екології та збереженості й покращення природних ресурсів прямо залежить від рівня розвитку економіки сільських територій. На перспективу розвитку сільських територій значно впливають два чинники - рівень розвитку сільського господарства та реалізація державної політики розвитку сільських територій.

Важливе значення має правильна розстановка пріоритетів у стратегічних напрямках розвитку сільського господарства з тим, щоб знайти оптимальне співвідношення між крупними та дрібними формами господарювання в аграрному секторі, щоб максимально нівелювати загрозу великомасштабного безробіття в країні, щоб уникнути ситуації, коли розвивати сільські території не буде кому й не буде для кого.

Для того, щоб покращити демографічну, соціальну ситуацію на селі, сприяти економічному розвитку аграрних підприємств, стимулювати ефективне відтворення та розподіл трудового потенціалу сільських територій, необхідно розробити та запровадити в дію єдину концепцію зрівноваженого розвитку сільських територій України, яка б ґрунтувалася на "Стратегії інтелегентного і зрівноваженого розвитку, яка сприяє суспільній активності", що використовується країнами ЄС, та включала такі пріоритети:

- підтримку зайнятості на сільських територіях і допомогу в збереженні соціальних структур на селі;
- покращення сільської економіки й підтримку диверсифікації;

Гилка Марина,

кандидат економічних наук, доцент кафедри фундаментальної, прикладної і загальногосподарської підготовки Інститута управління природними ресурсами ВУЗ "Університет економіки і права "КРОК", г. Коломия

ВОСПРОИЗВОДСТВО ТРУДОВОГО ПОТЕНЦИАЛА В СИСТЕМЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УРАВНОВЕШЕННОГО РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ

В статье проанализирована существующая на сегодня демографическая ситуация, занятость сельского населения, уровень производительности труда и заработной платы в аграрном секторе экономики Украины. Установлено, что численность населения Украины, в том числе численность сельского населения, характеризуется тенденцией к уменьшению, что происходит за счет отрицательного прироста населения, а также миграционных процессов и негативно влияет на воспроизводство трудового потенциала аграрных предприятий; продолжается процесс отмирания сел, прогрессирует упадок социальной инфраструктуры на селе. Уменьшилась численность работников аграрного сектора, прежде всего из-за отсутствия мотивации к труду на селе. Заработная плата работников аграрного сектора является самой низкой среди всех видов экономической деятельности, достаточно высоким остается уровень безработицы, который, кроме того, продолжает расти, уровень производительности труда растет за счет экстенсивных факторов, то есть не способствует повышению эффективности аграрного производства.

Предложено разработать единую концепцию уравновешенного развития сельских территорий Украины, которая основывалась бы на "Стратегии интеллигентного и уравновешенного развития, способствующего общественной активности", используемой странами ЕС, и включала поддержание занятости на сельских территориях и помощь в сохранении социальных структур на селе; улучшение сельской экономики и поддержку диверсификации; учет структурного разнообразия сельскохозяйственных систем, улучшение кондидии малых предприятий и развитие местных рынков; введение для сельских населенных пунктов городских стандартов качества жизни.

Ключевые слова: сельские территории; сельское население; аграрный сектор; аграрные предприятия; трудовой потенциал.

- урахування структурної різноманітності сільськогосподарських систем, покращення кондиції малих підприємств та розвиток місцевих ринків;
- запровадження для сільських населених пунктів міських стандартів рівня якості життя.

Забезпечити інвестування зрівноваженого розвитку сільських територій необхідно за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів, приватних вітчизняних та іноземних інвестицій, а також коштів сільських і селищних громад, виконавцям концепції необхідно охопити всі сільські населені пункти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Губені Ю. Розвиток сільських територій: деякі аспекти європейської теорії і практики / Ю. Губені // Економіка України. - 2007. - №4. - С. 62-69.
2. Геєць В. Перспективи аграрних трансформацій та їх вплив на розвиток подій в економіці України / В. Геєць // Економіка АПК. - 2006. - № 7. - С. 11-14.
3. Калінчик М. Реформування АПК до останнього жителя села / М. Калінчик // Агрокомпас. - 2010. - № 1. - С. 8-14.
4. Малік М. Стан та проблеми сталого розвитку сільських територій // М. Малік // Трансформація сільського господарства та села : ювілейний збірник наукових статей / [за заг. ред. Ю. Губені]. - Львів : ЛНАУ, 2010. - С. 69-76.
5. Онищенко О. Сільський розвиток: основи методики та організації / О. Онищенко, В. Юрчишин // Економіка України. - 2006. - № 7. - С. 5-12.
6. Розвиток сільських територій в контексті міжнародного співробітництва : [монографія] / [А. Ключник, І. Іртищева, І. Червен, О. Шебаніна]. - Миколаїв : Дизайн та поліграфія, 2013. - 336 с.
7. Статистичний щорічник України за 2013 рік / [за ред. О. Осауленка]. - К. : Державна служба статистики України, 2014. - 527 с.

Нилка Марына,

*PhD in Economics, assistant professor of fundamental, applied and general preparation
of the Institute for Natural Resources Management
Universities "University of Economics and Law "KROK", Kolomyia*

PLAY EMPLOYMENT POTENTIAL IN THE SYSTEM TO ENSURE BALANCED DEVELOPMENT OF RURAL AREAS

Existing today demographic situation, rural employment, labor productivity and wages in the agricultural sector of Ukraine.

It was established that the population of Ukraine, including rural population, is characterized by a tendency to decrease, which is due to negative population growth and migration and negatively affects the reproduction of labor potential of agricultural enterprises; continues the process of dying villages, progressing decay of social infrastructure in rural areas. Decreased number of employees of the agricultural sector, primarily because of a lack of motivation to work in the countryside. Wages of workers of the agricultural sector is the lowest among all types of economic activity remains relatively high unemployment rate, which, moreover, continues to increase, the level of productivity increases due to extensive factors, that is not conducive to the efficiency of agricultural production.

Proposed to develop a unified concept of balanced development of rural areas of Ukraine, which would be based on "Strategies intelligent and balanced development, promoting social activity", launched by the European Union, and included: supporting employment in rural areas and the preservation of social structures in rural areas; improve the rural economy and support diversification; consideration of the structural diversity of agricultural systems, improving conditions for small enterprises and the development of local markets; introduction to rural areas of urban standards of quality of life.

Keywords: *rural areas; rural population; the agricultural sector; agricultural enterprises; employment potential.*

REFERENCES

1. Hubeni Yu. (2007), Rural Development: some aspects of European theory and practice, *Ekonomika Ukrainy*, Vol. 4, pp. 62-69 (ukr).
2. Heiets V. (2006), "Prospects for agricultural transformations and their impact on developments in the economy of Ukraine", *Ekonomika APK*, Vol. 7, pp. 11-14 (ukr).
3. Kalinchyk M. (2010), "Reform of agriculture to the last inhabitant of the village", *Agrocompass*, Vol. 1, pp. 8-14 (ukr).
4. Malik M. (2010), Condition and problems of sustainable rural development, in Hubeni Yu. (Eds.), *The transformation of agriculture and rural areas, Jubilee collection of scientific articles*, LNAU, Lviv, pp. 69-76 (ukr).
5. Onyshchenko O., Yurchyshyn V. (2006), "Rural Development: Fundamentals of methods and organization", *Ekonomika Ukrainy*, Vol. 7, pp. 5-12 (ukr).
6. Kliuchnyk A., Irtysheva I., Cherven I., Shebanina O. (2013), Rural Development in the context of international cooperation, Monograph, Design and Printing, Mykolaiv, 336 p. (ukr).
7. Osaulenko O. (Eds.) (2014), Statistical Yearbook of Ukraine for 2013, State Statistics Service of Ukraine, Kyiv, 527 p. (ukr).

© Гилка Марина

Надійшла до редакції 28.10.2015